

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
 ТВАРИННИЦТВА, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ

КАФЕДРА БІОТЕХНОЛОГІЇ БІОІНЖЕНЕРІЇ

«Погоджено»
 Директор філії «Південний
 племконцентр» Державного
 підприємства «Конярство України»
 _____ Олег КРИВКО
 « ____ » _____ 2024 р.

«Затверджено»
 Декан факультету
 ТВПІПТСБ
 _____ Михайло ГИЛЬ
 « 05 » _____ 06 _____ 2024 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної практики
«Технологія відтворення тварин»
 на 2024-2025 навчальний рік

Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»
 Рівень вищої освіти – Бакалавр
 Спеціальність 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції
 тваринництва»
 Кваліфікація: бакалавр з технології виробництва і переробки продукції
 тваринництва
 Курс – 2 (денна форма навчання)

Факультет	- Технології виробництва і переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології
Кафедра	- біотехнології та біоінженерії
Курс	- 2-й
Семестр	- 4-й
Кількість тижнів	- 1
Практичні заняття в тваринницьких приміщеннях (годин)	- 30
Залік	- 4-й семестр

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «ТВППТ», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.02.2023 р. (протокол №7), чинної згідно наказу по університету №38-О від 03.03.2023р.

Розробники програми: канд. с.-г. наук, доцентка Олена КАРАТЄЄВА, асистент Вадим ПОСУХІН, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри біотехнології та біоінженерії МНАУ протокол № 12 від 17 червня 2024 року.

Завідувачка кафедри,
канд. с.-г. наук, доцентка

Олена КАРАТЄЄВА

Схвалено науково-методичною комісією факультету ТВППТСБ МНАУ протокол № 11 від 24.06.2024 р.

Голова науково-методичної комісії
канд. с. - г. наук, доцент

Галина КАЛИНИЧЕНКО

АНОТАЦІЯ

З штучного осіменіння сільськогосподарських тварин студенти повинні вивчити такі питання: анатомію, фізіологію та нейрогуморальну регуляцію розмноження тварин; раціональні технології використання плідників; організацію роботи пунктів штучного осіменіння; основи кріогенної біології та інших засобів забезпечення анабіозу генеративних клітин; техніки осіменіння різними способами самок різних видів; оперативний контроль і облік відтворення стад.

RESUME

On artificial fertilisation of agricultural animals the students should teach such questions: anatomy, physiology and adjustment of duplication of animals; rational technologies of use of the manufacturers; organization of work of items of artificial fertilisation; bases of cryogenic biology and other ways of maintenance of freezing of sexual crates; engineering of fertilisation by different ways of the women of different kinds; the operative control and account of reproduction of herds.

1. Мета та завдання навчальної практики

Навчальна практика «Технологія відтворення тварин» розрахована на підготовку спеціалістів 4 рівня акредитації напряму підготовки 6.090102 – «ТВППТ», є невід'ємною частиною загальної підготовки техника-технолога з питань відтворення тварин.

Мета навчальної практики з «Технологія відтворення тварин» полягає в ознайомленні студентів з основами технології ведення тваринництва; закріплення знань отриманих на лекціях та лабораторно-практичних заняттях та закріплення одержаних знань в умовах виробництва.

Завдання навчальної практики – засвоєння здобувачами вищої освіти необхідних теоретичних знань, набуття практичних навичок з технології відтворення сільськогосподарських тварин господарства.

Навчальна практика ґрунтується на основі фундаментальної та загально-прикладної підготовки з наступних дисциплін:

- розведення тварин;
- анатомія тварин;
- етологія;
- фізіологія сільськогосподарських тварин;
- годівля тварин (технологія кормів);
- профілактика хвороб тварин

В результаті проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти

повинен знати: історію технології відтворення тварин та її значення; видові особливості та функцію чоловічої статеві системи (сім'яники, придатки сім'яників та ін.) та жіночої статевої системи (яєчники, яйцепроводи, матка та ін.); основні правила утримання та експлуатації плідників; технологія одержання сперми; хімічні та фізіологічні властивості сперми різних видів тварин; будова сперміїв, вплив на них умов зовнішнього середовища; вимоги до сперми плідників; правила розрідження сперми; поняття та правила кріоконсервації сперми та нетривалого зберігання її; правила розморожування сперми; виявлення тварин в охоті та їх осіменіння; ведення документації та контроль за відтворенням тварин; ветеринарно-санітарні правила при осіменінні; одержання сперми та осіменіння птиці.

повинен вміти: визначати зрілості тварин; організувати роботу на пункті штучного осіменіння; визначати тварин в стані статевої охоти; готувати штучну вагіну до використання; одержувати сперму на штучну вагіну; визначати колір, об'єм, запах сперми, а також визначати активність, густоту, концентрацію, кількість живих сперміїв; розріджувати сперму; вміти заморозувати сперму в рідкому азоті (при $t -196^{\circ}\text{C}$); готувати та зберігати її при $t +2-4^{\circ}\text{C}$; готувати сануючі та фізіологічні розчини; розморожувати сперму плідників; осіменяти корів, овець, свиней, кобил та птицю; вести документацію на пункті; визначати форми безпліддя.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (К):

ФК1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.

ФК2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефектвної професійної діяльності у галузі тваринництва.

Програмні результати навчання:

ПР2. Навчати співробітників підприємства сучасних та нових компонентів технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПР5. Забезпечувати якість виконуваних робіт.

ПР8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

ПР13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.

ПР14. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва свинини.

ПР15. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції птахівництва.

ПР16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обгрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

2. Зміст навчальної практики

Програма навчальної практики включає три форми роботи: практичні заняття в тваринницьких приміщеннях з викладачем і представником господарства, самостійну роботу і звітність. Навчальним планом передбачено проведення навчальної практики з «Технологія відтворення тварин» із здобувачами вищої освіти II курсу напряму підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» після завершення 4-го семестру навчання. Її тривалість – 30 годин.

Формою підсумкових контрольних заходів є залік в усній формі, який проводиться після завершення навчальної практики, що фіксується у заліковій відомості та відповідному розділі залікової книжки.

2.1. Структурно - логічна система проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти факультету ТВППТСБ

1. Техніка безпеки під час проходження навчальної практики та окремих практичних занять.
2. Практичні заняття в тваринницьких приміщеннях.
3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.
4. Диференційований залік. Враховується рівень знань при відповіді на заліку та поточна успішність здобувачів вищої освіти.

2.2. Практичні заняття

День	Тематика	Годин
1	Приїзд до господарства, розміщення. Проведення інструктажу з техніки безпеки на робочих місцях. Знайомство з розміщенням ферми для великої рогатої худоби, свиноферми, конеферми, тваринницькими приміщеннями, спорудами. Ознайомитись з системами та способами утримання тварин.	5

2	Фізіологічні основи, технологія одержання та оцінки якості сперми сільськогосподарських плідників. Ветеринарно-санітарні правила штучного осіменіння сільськогосподарських самок. Знайомство з елементами санітарних вимог до сперми племінних плідників.	5
3	Технологія штучного осіменіння корів і телиць. Знайомство з зоотехнічними, ветеринарними та організаційно-господарськими факторами по відтворенню стада у скотарстві, робота і обладнання пункту штучного осіменіння та лабораторії з племінної роботи.	5
4	Технологія штучного осіменіння свиноматок. Знайомство з особливостями біології розмноження свиней, режим використання племінних кнурів	5
5	Технологія відтворення і штучного осіменіння стада овець і кіз. Знайомство з біологічними особливостями відтворення овець, визначити сезонність розмноження, плодючість та багатоплідність, статеvu циклічність	5
6	Технологія відтворення і штучного осіменіння у конярстві Знайомство з особливостями біології розмноження коней: - підготовка жеребців до парувального сезону; - організація парувальних пунктів і пунктів штучного осіменіння кобил; - визначення охоти і тічки, визначення зрілості фолікулів; - техніка штучного осіменіння кобил, способи осіменіння.	5
ВСЬОГО		30

2.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти приділяють основну увагу вивченню відтворення тварин та проблемам, пов'язаних з веденням галузей тваринництва господарства. Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти порівнюють одержані результати з нормативними результатами, аналізують стан відтворення тварин. Час, вільний від роботи у тваринницьких приміщеннях, відводиться на обробку матеріалу, оформлення записів у щоденнику практики, читання літератури.

Тематика самостійної роботи

№ з/п	Зміст навчальної практики
1	Ознайомлення з годівлею і утриманням племінних плідників в умовах господарства. Вивчити фізіологічні основи використання
2	Аналіз ветеринарно-санітарних умов та правил штучного осіменіння сільськогосподарських самок.
3	Провести оцінювання теоретичних передумов і технології відтворення стада великої рогатої худоби, свиней і овець.

4	Знайомство з первинним племінним обліком, способом мічення тварин, методом ідентифікації тварин та їх реєстрації в документах племінного обліку
5	Методи обліку і аналіз відтворення стада за три останні роки. Визначення причин недоодержання приплоду молодняка
6	Обробка та аналіз проведеної роботи. Оформлення звітів проходження практики.

3. Форми поточного та заключного контролю занять здобувачів вищої освіти

Кредитно-модульна система оцінки навчальної практики використана для активізації практичної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Вона передбачає диференціацію навчального матеріалу у вигляді оцінки у балах за різними складовими змістовних модулів навчальної практики. По закінченню навчальної практики для здобувачів вищої освіти проводиться залік в усній формі.

Перевідна шкала балів оцінки успішності здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

Критерії оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Бали	Вимоги
90-100	У повному обсязі опрацьовано програмні питання практики; високе оцінювання практиканта керівником
75-89	Програмні питання практики опрацьовано достатньо; позитивне оцінювання практиканта керівником
60-74	Окремі питання опрацьовано поверхнево; позитивна характеристика практиканта керівником
35-59	Не висвітлено окремі програмні питання; негативна характеристика практиканта керівником; відсутність на практиці

1-34	Не висвітлено програмні питання; негативна характеристика практиканта керівником; відсутність на практиці
------	---

4. Методичне забезпечення навчальної практики

1. Мельник В. О., Давиденко В.М., Лісний В. А., Іванов І. А. Програма навчальної практики для підготовки бакалаврів напряму 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації.

2. Мельник В. О., Давиденко В.М., Кравченко О.О. Методичні рекомендації для проходження навчальної практики з дисципліни «Технологія відтворення тварин» студентами денної форми навчання напряму підготовки 6.090102 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Миколаїв: МНАУ, 2014. – 26 с.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Журавель М. П. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин / М. П. Журавель, В. М. Давиденко. — К. : Видавничий дім «Слово», 2005. — 336 с.
2. Мельник В.О. Технологія відтворення тварин / В. О. Мельник, О. О. Кравченко, В.А. Кириченко. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 103 с.
3. Лумедзе І.Х. Технологія відтворення тварин/ І. Х. Лумедзе, В. О. Посухін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 101 с.
4. Харута Г.Г. Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин / Г.Г. Харута, С.С. Волков, І.М. Плахотнюк – К. : Аграрна освіта. 2013 – 402 с.

Додаткова:

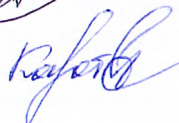
1. Яблонський В. А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / В. А. Яблонський. — К. : Мета, 2002. — 319 с.
2. Яблонський В. А. Біотехнологія відтворення тварин / В.А. Яблонський. – К. : Арістей, 2005. – 293 с.

Розробники робочої програми:
к. с.-г. н, доцентка
асистент

Олена КАРАТЄЄВА
Вадим ПОСУХІН

В.о. завідувача кафедри
к. с.-г. н, доцентка

Олена КАРАТЄЄВА